

Edukacija speleovodiča za speleoturizam

Mladen Jekić¹, Nenad Buzjak²

¹ Speleološko društvo Istra, Pazin

² Hrvatski speleološki savez

Osposobljavanje speleovodiča za speleoturizam je financirano u okviru Europskih strukturnih i investicijskih fondova za razdoblje 2014.-2020., Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR), Europskog socijalnog fonda (ESF) i Kohezijskog fonda (KF), a u sklopu Projekta "Centar izvrsnosti Cerovačke špilje", sukladno ugovoru o nabavi "Program i sustav certificiranja speleovodiča za speleoturizam" u suradnji sa Zagrebačkim speleološkim savezom kao naručiteljem i koordinatorom.

Edukaciji je prethodila priprema programa i plana edukacije i certificiranja. U kreiranju programa sudjelovali su: Mladen Jekić, Nenad Buzjak, Neven Bočić i Petra Kovač Konrad. Zbog nepostojanja odgovarajućeg pisanog materijala, gdje bi polaznici edukacije imali sve na jednom mjestu napisana je "Skripta za speleovodiče za speleoturizam" na temelju koje će, nakon potrebnih nadopuna, biti tiskan "Priručnik za speleovodiče". Tekstovi u skripti pokrivaju razne aspekte speleologije i stručna znanja koja su potrebna speleovodiču u svakodnevnom radu. Poglavlja su napisana na temelju dostupne literature, istraživanja i iskustava autora. Autori skripte su Mladen Jekić, Nenad Buzjak, Neven Bočić, Petra Kovač Konrad i Neven Šuica.

Edukacija po programu certificiranja

za Speleovodiče - djelatnost vođenja posjetitelja u turističke speleološke objekte organizirana je u Pazinu od 19. do 21. ožujka 2021. Edukaciju je provodio Hrvatski speleološki savez (HSS) u suradnji s tvrtkom Arbos d.o.o. kao ugovarateljem pružanja usluge izrade programa i sustava certificiranja speleovodiča za speleoturizam. Program se sastojao od teorijskog i praktičnog dijela. Predavanja su održavana u polivalentnoj dvorani Pazin sport d.o.o., a praktični dio u Pazinskoj jami i jami Baredine. Predavači su bili (po redosljedu navedenom u rasporedu predavanja): dr. sc. Petra Kovač Konrad (Zagrebački speleološki savez), Mladen Jekić (instruktor speleologije, Arbos d.o.o.), izv. prof. dr. sc. Neven Bočić (instruktor speleologije, Hrvatski speleološki savez, Geografski odsjek PMF-a SuZ-a), prof. dr. sc. Nenad Buzjak (speleolog, Geografski odsjek PMF-a SuZ-a), Nina Kuharić, mag. oecol. (Hrvatsko biospeleološko društvo), dr. sc. Kazimir Miculinić (JU NP Plitvička jezera), Dario Maršanić, dipl. arheol. (Arheološki muzej Istre), Marijan Buzov (Hrvatski planinarski savez, Pećina Modrić), Irina Riđić, prof. (Mairis), dr. med. Mario Franolić (KBC Rijeka) i Silvio Legović (instruktor speleologije, Jama Baredine).

Edukaciji u Pazinu pristupilo je 19 polaznika iz sljedećih ustanova: Baračeve špilje (Andrija Pavić, Marko

Luketić, Filip Špehar), PP Velebit (Mario Šaban, Tomislav Rukavina, Josip Tomaić, Vlado Karamarko), PP Medvednica (Denis Kovačić, Andrea Kostelić, Sanja Končar, Martina Belović -Kelemen), NP Paklenica (Nikica Bušljeta), Pećinski park Grabovača (Marko Danilović, Ivana Prpić), Jama Baredine (Ana Legović, Nini Legović, Igor Rimanić, Igor Cvitlo) i SD Istra (Saša Bačić).

Stručnom ispitu je 7. i 18. 5. pristupilo 18 polaznika. Ispit je polagan online pred tročlanim povjerenstvom u sastavu: Mladen Jekić (predsjednik ispitnog povjerenstva), Nenad Buzjak i Neven Bočić. Nakon položenog ispita izdaje se certifikat koji se odnosi na djelatnost speleoturizma

Namjera izrade programa i certificiranja jest podignuti razinu specijalističkog znanja i tehnika na području speleoturizma, pustolovnog turizma odnosno speleoavanturizma. U Hrvatskoj u redovnom sustavu školskog obrazovanja odraslih ne postoji program i sustav certificiranja speleovodičke djelatnosti i nije ga moguće implementirati u sustav zbog Zakona o pružanju usluga u turizmu (NN, 130/17), članak 93., gdje su propisani posebni uvjeti za obavljanje pojedine aktivnosti aktivnog i pustolovnog turizma u koje spada aktivnost "špiljarenja" (caving) radi posjećivanja speleoloških objekata. Stoga je u okviru ovog projekta Stručno povjerenstvo za školovanje Hrvatskog speleološkog saveza postavilo temelje za razvoj posebnog programa školovanja speleovodiča za speleoturizam.

U Europi i svijetu u turističkoj ponudi raste potražnja za pustolovnim turističkim aktivnostima koji pred organizatore postavljaju posebne zahtjeve. Jedan od zahtjeva su i osposobljeni

vodiči. Iako turistički speleološki objekti posjeduju turističku infrastrukturu (prihvat posjetitelja, signalizaciju, vodičku službu, uređene staze i rasvjetu) kojom su prilagođeni za posjete bez ikakvih posebnih zahtjeva za posjetitelje, zbog posebnih uvjeta svrstani su u pustolovni oblik turizma.

S obzirom na posebnosti njihovog korištenja, u svim turističkim speleološkim objektima trebaju raditi educirani vodiči koji trebaju posjedovati specifična znanja i vještine koje nije moguće steći kroz formalno obrazovanje. Te su posebnosti definirane radnim uvjetima u podzemnom okolišu, potrebom stjecanja i razvijanja komunikacijskih vještina i vještina interpretacije prirodnih i kulturnih sadržaja, stvaranja sigurnog okruženja za boravak turista i zaštitu lokaliteta. Osim estetske vrijednosti koja je jedan od temeljnih uvjeta uređenja speleološkog objekta za turističke posjete speleološki objekti imaju različiti i specifični znanstveni i edukativni značaj zbog brojnih prirodnih i kulturnih vrijednosti: geoloških, geomorfoloških,

hidroloških, klimatskih, bioloških, ekoloških, paleontoloških, arheoloških, vjerskih i dr. Te je vrijednosti, na stručan način i na znanstvenim dostignućima utemeljenoj interpretaciji potrebno prenijeti posjetiteljima u skladu s njihovim uzrastom i interesima. Također, speleološki objekti su u različitoj mjeri od vanjskih utjecaja izolirani i osjetljivi geoekosustavi što pred organizatore posjećivanja stavlja posebne zahtjeve zbog potencijalnih direktnih i indirektnih antropogenih te okolišnih utjecaja koji ih mogu ugroziti i kao turistički resurs i kao prirodne fenomene. Kod ovih je lokaliteta to posebno izraženo s obzirom na vrlo spore procese obnove nakon oštećenja. Osim očuvanja

speleoloških objekata kao turističkih destinacija, potrebno je posvetiti pažnju sigurnosti turista prije, tijekom i nakon obilaska. Procjena svih sigurnosnih faktora prilikom turističkih posjeta mora biti provedena od educirane osobe in situ, a to je vodič.

U Hrvatskoj zbog velike rasprostranjenosti krša postoji ogroman potencijal razvoja speleoturizma i šansa za speleologe da svoju egzistenciju vežu uz neki od brojnih speleoloških objekata koji se mogu koristiti u tu svrhu. Trenutno se u Hrvatskoj svega tri speleološka objekta koriste za pustolovne posjete: špilja Modrić (Rovanjka), jama Speleolit (Nova Vas) i Pazinska jama (Pazin).

Europska unija
Zajedno do fondova EU

Operativni program
KONKURENTNOST
I KOHEZIJA

EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDOVI

Cerovačke
špilje
CEROVAC CAVES

HRVATSKI SPELEOLOŠKI SAVEZ
1954
CROATIAN SPELEOLOGICAL FEDERATION

ZAGREBAČKI SPELEOLOŠKI
SAVEZ

Špilje i jame otoka Mljeta u slici i riječi

Neven Šuica

Speleološki klub Ursus spelaeus,
Karlovac

Rezultati dugogodišnje suradnje Nacionalnog parka Mljet i Hrvatskog biospeleološkog društva, ugledali su svjetlo dana u ovoj bogato opremljenoj i izuzetno vrijednoj monografiji.

Sedamnaest autora dalo je, kroz deset poglavlja, vrlo dobar pregled geoloških, geomorfoloških, arheoloških i bioloških osobitosti podzemlja otoka Mljeta.

Opisana su i topografskim nacrtom te fotografijama prikazana, 53 speleološka objekta, povijest speleoloških i biospeleoloških istraživanja otoka Mljeta, a vrlo je zanimljiv i podatak da speleološki objekti Mljeta nisu, za razliku od ostatka Hrvatske, ugroženi ljudskim djelovanjem, barem što se masovnog odlaganja otpada tiče.

Ovom monografijom, podzemni svijet otoka Mljeta dobio je hvala

vrijednu posvetu, koja je zbog svoje obuhvatnosti vrlo dobar temelj svim budućim prirodoslovnim istraživačima otoka, a ujedno i pokazatelj kako predstaviti sustavna istraživanja nekog područja široj javnosti.

Važna je i činjenica da je monografija u potpunosti dvojezična (hrvatski-engleski), što će zasigurno doprinijeti boljem prijemu i razumijevanju kod stranih čitatelja te predstavljanju podzemlja Mljeta većem broju ljudi.